

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

1 iunie 2017*

„Trimitere preliminară — Răspundere pentru mediul înconjurător — Directiva 2004/35/CE — Articolul 17 — Aplicabilitate în timp — Exploatarea unei centrale hidroelectrice puse în funcțiune anterior expirării termenului de transpunere a acestei directive — Articolul 2 punctul 1 litera (b) — Noțiunea «daună adusă mediului» — Reglementare națională care exclude orice daună acoperită de o autorizație — Articolul 12 alineatul (1) — Accesul la justiție în materie de dreptul mediului — Calitate procesuală activă — Directiva 2000/60/CE — Articolul 4 alineatul (7) — Efect direct”

În cauza C-529/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă, Austria), prin decizia din 24 septembrie 2015, primită de Curte la 7 octombrie 2015, în procedura inițiată de

Gert Folk,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, președinte de cameră, și domnii E. Regan, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev și S. Rodin (raportor), judecători,

avocat general: domnul M. Bobek,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 19 octombrie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Gert Folk, de G. Folk, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul austriac, de C. Pesendorfer, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de E. White, de E. Manhaeve și de A. C. Becker, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 ianuarie 2017,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 2004/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului (JO 2004, L 143, p. 56, Ediție specială, 15/vol. 11, p. 168), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 (JO 2009, L 140, p. 114) (denumită în continuare „Directiva 2004/35”), și a articolului 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (JO 2000, L 327, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 193).
- 2 Această cerere a fost prezentată în cadrul examinării plângerii formulate de domnul Gert Folk împotriva deciziei Unabhangiger Verwaltungssenat für die Steiermark (Camera administrativă independentă a landului Stiria, Austria) de respingere a unei cereri în materie de mediu.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2004/35

- 3 Considerentele (24), (25) și (30) ale Directivei 2004/35 au următorul cuprins:
    - „(24) Este necesar să se garanteze existența unor mijloace eficiente de punere în aplicare și de executare, asigurând o protecție adecvată a intereselor legitime ale operatorilor în cauză, precum și ale altor părți interesate. Autoritățile competente trebuie să fie responsabile de sarcinile specifice care implică discreție administrativă corespunzătoare, în special în ceea ce privește evaluarea importanței daunelor și determinarea măsurilor de reparare ce ar trebui întreprinse.
    - (25) Persoanele afectate sau susceptibile de a fi afectate de o daună adusă mediului trebuie să aibă dreptul să ceară autorității competente să ia măsuri. Cu toate acestea, protecția mediului este un interes difuz pentru care persoanele particulare nu acțiunează întotdeauna sau nu sunt întotdeauna în măsură să acțiuneze. Prin urmare, organizațiile neguvernamentale care activează în domeniul protecției mediului ar trebui să aibă și ele posibilitatea să contribuie în mod adecvat la punerea în aplicare eficientă a prezentei directive.

[...]

  - (30) Dispozițiile prezentei directive nu ar trebui să se aplice daunelor cauzate înainte de expirarea termenului de punere în aplicare a acesteia.”
- 4 n temeiul articolului 2 punctul 1 litera (b) din Directiva 2004/35, „daună adusă mediului”, în sensul acestei directive, înseamnă „daunele aduse apelor, și anume, orice daună cu efecte negative grave asupra stării ecologice, chimice și/sau cantitative și/sau asupra potențialului ecologic al apelor în cauză, astfel cum au fost definite de Directiva 2000/60/CE, cu excepția efectelor negative pentru care se aplică articolul 4 alineatul (7) din directiva respectivă”.

5 Articolul 12 din Directiva 2004/35, intitulat „Cererea de acțiune”, prevede:

„(1) Persoanele fizice sau juridice:

- (a) afectate sau susceptibile de a fi afectate de dauna adusă mediului sau
- (b) care au un interes suficient în ceea ce privește luarea deciziilor în domeniul mediului privind dauna sau
- (c) care invocă o atingere a unui drept, în cazul în care dreptul procedural administrativ al unui stat membru impune o astfel de condiție,

au dreptul să prezinte autorității competente orice observații legate de producerea unor daune asupra mediului sau de o amenințare de producere a unor astfel de daune de care au cunoștință și au dreptul să solicite autorității competente să ia măsuri în temeiul prezentei directive.

Statele membre stabilesc cazurile în care există «interes suficient» sau «atingere a unui drept».

În acest sens, interesul oricărei organizații neguvernamentale care activează în domeniul protecției mediului și care îndeplinește condițiile cerute de legislația internă este considerat suficient în sensul literei (b). Astfel de organizații sunt considerate ca beneficiare ale unor drepturi susceptibile de a face obiectul unei atingeri în sensul literei (c).

(2) Cererea de acțiune este însoțită de informațiile și datele relevante care susțin observațiile prezentate în legătură cu dauna respectivă adusă mediului.

(3) În cazul în care cererea de acțiune și observațiile care o însoțesc indică în mod plauzibil existența unei daune aduse mediului, autoritatea competentă examinează aceste observații și această cerere de acțiune. În asemenea cazuri, autoritatea competentă oferă operatorului în cauză posibilitatea de a-și face cunoscută opinia cu privire la cererea de acțiune și observațiile care o însoțesc.

(4) Autoritatea competentă informează de îndată și, în orice caz, în conformitate cu dispozițiile relevante ale legislației interne persoanele menționate la alineatul (1), care au prezentat observații autorității, cu privire la decizia sa de a aproba sau refuza cererea de acțiune, indicând motivele care au stat la baza acestei decizii.

(5) Statele membre pot decide să nu aplice alineatele (1) și (4) cazurilor de amenințare iminentă de producere a unor daune.”

6 Articolul 13 din Directiva 2004/35, intitulat „Proceduri de revizuire”, are următorul cuprins:

„(1) Persoanele menționate la articolul 12 alineatul (1) pot angaja o procedură de revizuire la un tribunal sau la orice alt organism public independent și imparțial în ceea ce privește legalitatea procedurală și de fond a deciziilor, acțiunilor sau lipsei de acțiuni ale autorității competente în temeiul prezentei directive.

(2) Prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor legislației interne care reglementează accesul la justiție și celor care impun epuizarea căilor administrative de atac înainte de angajarea unei proceduri judiciare.”

7 Articolul 17 din directiva menționată, intitulat „Aplicarea în timp”, prevede:

„Prezenta directivă nu se aplică:

- daunelor cauzate de o emisie, un eveniment sau un incident survenite înainte de data prevăzută la articolul 19 alineatul (1);
- daunelor cauzate de o emisie, un eveniment sau un incident survenite după data prevăzută la articolul 19 alineatul (1), în cazul în care acestea rezultă dintr-o activitate specifică care a avut loc și s-a terminat înainte de data respectivă;
- daunelor, în cazul în care au trecut peste treizeci de ani de la emisia, evenimentul sau incidentul care le-au cauzat.”

8 Potrivit articolului 19 alineatul (1) din aceeași directivă:

„Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 30 aprilie 2007. Statele membre informează de îndată Comisia cu privire la acestea.

Atunci când statele membre adoptă aceste dispoziții, ele cuprind o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.”

Directiva 2000/60

9 Articolul 4 din Directiva 2000/60, intitulat „Obiective de mediu”, prevede la alineatul 7:

„Statele membre nu încalcă dispozițiile prezentei directive în cazul în care:

- nu reușesc să obțină o stare bună a apelor subterane, o stare ecologică bună sau, acolo unde este cazul, un potențial ecologic bun sau nu reușesc să prevină deteriorarea stării unui corp de apă de suprafață sau subterană ca urmare a unor noi modificări ale caracteristicilor fizice ale corpului de apă de suprafață sau a schimbării nivelului corpurilor de apă subterană sau
- nu reușesc să prevină deteriorarea stării unui corp de apă de la foarte bună la bună, ca urmare a desfășurării unor noi activități de dezvoltare umană durabilă

și sunt îndeplinite următoarele condiții:

- (a) sunt luate toate măsurile practice pentru a atenua impactul negativ asupra stării corpului de apă;
- (b) motivele pentru modificările sau schimbările respective sunt indicate și motivate explicit în planul de gestionare a districtului hidrografic, solicitat în temeiul articolului 13, iar obiectivele sunt revizuite la fiecare șase ani;
- (c) motivele care stau la baza acestor modificări sau schimbări sunt de interes public major și/sau beneficiile pe care realizarea obiectivelor enunțate la alineatul (1) le aduce mediului și societății sunt mai mici decât beneficiile noilor modificări sau schimbări pentru sănătatea umană, menținerea securității umane sau pentru dezvoltarea durabilă și

- (d) din motive de fezabilitate tehnică sau de costuri disproporționate, obiectivele benefice urmărite prin modificările sau schimbările aduse corpului de apă nu pot fi realizate prin alte mijloace care să constituie o opțiune mult mai bună din punct de vedere ecologic.”

Dreptul austriac

- 10 Bundes-Umwelthaftungsgesetz (Legea federală privind răspunderea pentru mediul înconjurător, denumită în continuare „B-UHG”), adoptată în vederea transpunerii Directivei 2004/35, prevede la articolul 4, intitulat „Definiții”:

„În sensul prezentei legi, se aplică următoarele definiții:

(1) Daună adusă mediului înseamnă:

- a) orice daună semnificativă adusă apelor, și anume orice daună cu efecte negative grave asupra stării ecologice, chimice sau cantitative sau asupra potențialului ecologic al apelor în cauză astfel cum sunt definite în Wasserrechtsgesetz 1959 [Legea privind dreptul apelor din 1959, denumită în continuare «WRG»] și care nu este acoperită printr-o autorizație eliberată în conformitate cu WRG și

[...]”

- 11 Articolul 11 din B-UHG, intitulat „Plângeri în materie de mediu”, are următorul cuprins:

„(1) Persoanele fizice sau juridice ale căror drepturi pot fi atinse prin daune aduse mediului înconjurător pot solicita, printr-o plângere scrisă, autorităților administrative districtuale responsabile de zona în care s-au produs pretinsele daune aduse mediului înconjurător să adopte măsuri în temeiul articolului 6 și al articolului 7 alineatul (2) [...]”

(2) Sunt considerate drepturi în sensul alineatului (1) prima teză

[...]

2. în ceea ce privește apele: drepturile existente în sensul articolului 12 alineatul (2) din WRG și

[...]”

- 12 Articolul 18 din B-UHG, intitulat „Dispoziții tranzitorii”, prevede:

„Prezenta lege federală nu se aplică

1. daunelor cauzate de o emisie, un eveniment sau un incident survenite înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi federale;
2. daunelor cauzate de o emisie, un eveniment sau un incident survenite după intrarea în vigoare a prezentei legi federale, în cazul în care acestea rezultă dintr-o activitate care a avut loc și s-a terminat în mod neîndoielnic înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi federale,

[...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 13 Wasserkraftanlagen Mürzzuschlag GmbH exploatează o centrală hidroelectrică pe râul Mürz, în Austria, a cărui amenajare include o zonă de evacuare de 1 455 m. La rândul său, domnul Folk este titularul unei autorizații de pescuit în acest râu pe o secțiune a cursului de apă de aproximativ 12 km, situată în aval de baraj.
- 14 Exploatarea acestei centrale hidroelectrice a fost autorizată prin decizia Landeshauptmann von Steiermark (gubernatorul landului Stiria, Austria) din 20 august 1998. Ea a debutat în cursul anului 2002, cu alte cuvinte la o dată anterioară intrării în vigoare a Directivei 2004/35.
- 15 Potrivit reclamantului din litigiul principal, exploatarea centralei hidroelectrice respective aduce atingeri grave mediului, care compromit reproducerea naturală a peștilor și determină o mortalitate foarte ridicată a acestora din urmă pe tronsoane lungi ale râului Mürz. Astfel, ca urmare a fluctuațiilor scurte însă importante ale nivelului cursului de apă, zone care de obicei se află sub apă s-ar usca foarte rapid, așa încât larvele și peștii tineri ar fi prizonieri ai unor zone acvifere separate de cursul de apă, fără a putea să ajungă la acesta. Aceste fluctuații repetitive ar afecta un tronson de râu relativ lung și ar fi imputabile, pe de o parte, lipsei unui canal de scurgere la nivelul centralei și, pe de altă parte, modului de funcționare a acesteia.
- 16 Plângerea referitoare la această daună adusă mediului introdusă de reclamantul din litigiul principal, întemeiată pe articolul 11 din B-UHG, a fost respinsă prin decizia din 15 mai 2012 a Camerei administrative independente a landului Stiria.
- 17 Această instanță a considerat, în esență, că exploatarea centralei hidroelectrice în discuție în litigiul principal fusese autorizată printr-o decizie conformă cu reglementarea în domeniul apei a guvernatorului landului Stiria din 20 august 1998, care conținea dispoziții în ceea ce privește cantitatea de apă reziduală. Dauna invocată de domnul Folk ar fi, așadar, acoperită prin această decizie, în conformitate cu articolul 4 alineatul 1 litera a) din B-UHG. În consecință, această daună nu poate fi calificată drept daună adusă mediului în sensul acestei dispoziții.
- 18 Domnul Folk a introdus o cale de atac împotriva deciziei Camerei administrative independente a landului Stiria din 15 mai 2012 la Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă, Austria), în care a arătat că B-UHG este contrară Directivei 2004/35 în măsura în care aplicarea acesteia are drept rezultat faptul că orice autorizație conformă cu reglementarea în domeniul apei conduce la excluderea existenței unei daune aduse mediului.
- 19 În aceste condiții, Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
  - „1) Directiva 2004/35 se aplică și daunelor care, deși se produc și după data menționată la articolul 19 alineatul (1) din această directivă, sunt cauzate ca urmare a exploatarea unei instalații (hidrocentrală) autorizate și puse în funcțiune anterior acestei date și sunt acoperite de o autorizație acordată în temeiul legislației în domeniul apei?
  - 2) Directiva 2004/35, în special articolele 12 și 13 din aceasta, se opune unei dispoziții naționale care împiedică persoanele titulare ale unui drept de pescuit să inițieze o procedură de revizuire în sensul articolului 13 din această directivă în legătură cu o daună adusă mediului în sensul articolului 2 punctul 1 litera (b) din directivă?

3) Directiva 2004/35, în special articolul 2 punctul 1 litera (b) din aceasta, se opune unei dispoziții naționale care exclude din noțiunea «daună adusă mediului» o daună care are efecte negative grave asupra stării ecologice, chimice sau cantitative sau asupra potențialului ecologic al apelor în cauză, în cazul în care dauna respectivă este acoperită de o autorizație acordată în aplicarea unei prevederi legislative naționale?

4) În cazul unui răspuns afirmativ la a treia întrebare:

În cazurile în care la acordarea autorizației în temeiul dispozițiilor legislației naționale nu au fost examinate criteriile prevăzute la articolul 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60 (sau dispozițiile naționale de transpunere a acesteia), pentru a stabili existența unei daune aduse mediului în sensul articolului 2 punctul 1 litera (b) din Directiva 2004/35, trebuie să se considere că articolul 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60 este aplicabil în mod direct și trebuie să se verifice dacă criteriile prevăzute de această dispoziție sunt îndeplinite?”

Cu privire la întrebările preliminare

20 Este necesar să se răspundă la prima, la a treia și la a patra întrebare înainte de a răspunde la a doua întrebare, a cărei examinare impune ca Directiva 2004/35 să fie aplicabilă și să existe o daună adusă mediului acoperită de aceasta.

Cu privire la prima întrebare

21 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 17 din Directiva 2004/35 trebuie interpretat în sensul că aceasta se aplică *ratione temporis* daunelor aduse mediului care se produc ulterior datei de 30 aprilie 2007, dar care au fost cauzate de exploatarea unei instalații autorizate în conformitate cu reglementarea în domeniul apei și puse în funcțiune anterior acestei date.

22 Curtea a hotărât deja că rezultă din articolul 17 prima și a doua liniuță din Directiva 2004/35 coroborat cu considerentul (30) al acesteia că această directivă se aplică daunelor cauzate de o emisie, de un eveniment sau de un incident survenite începând cu data de 30 aprilie 2007, în cazul în care aceste daune rezultă fie din activități efectuate începând cu această dată, fie din activități efectuate anterior datei respective, însă care nu s-au încheiat înainte de această dată (a se vedea Hotărârea din 4 martie 2015, Fipa Group și alții, C-534/13, EU:C:2015:140, punctul 44).

23 Or, din elementele dosarului de care dispune Curtea reiese că, în cauza principală, centrala hidroelectrică a făcut obiectul unei autorizări și a fost pusă în funcțiune anterior anului 2007. De asemenea, este cert că, ulterior datei de 30 aprilie 2007, funcționarea acesteia provoca fluctuații importante ale nivelului apelor râului Mürz, determinând o mortalitate foarte ridicată a peștilor. Aceste fluctuații, repetitive, trebuie să fie calificate drept o emisie, un eveniment sau un incident survenit ulterior datei de 30 aprilie 2007, dată la care statele membre trebuiau să fi transpus Directiva 2004/35.

24 În plus, după cum a arătat avocatul general la punctul 26 din concluzii, faptul că daunele invocate au debutat anterior datei de 30 aprilie 2007 și că rezultă din exploatarea unei centrale electrice autorizate anterior acestei date nu este pertinent.

25 Este necesar, în consecință, să se răspundă la prima întrebare că articolul 17 din Directiva 2004/35 trebuie interpretat în sensul că, sub rezerva verificărilor care incumbă instanței de trimitere, directiva menționată se aplică *ratione temporis* daunelor aduse mediului care s-au produs ulterior datei de 30 aprilie 2007, dar care au fost cauzate de exploatarea unei instalații autorizate în conformitate cu reglementarea în domeniul apei și puse în funcțiune anterior acestei date.

Cu privire la a treia întrebare

- 26 Prin intermediul celei de a treia întrebări, care trebui examinată în al doilea rând, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Directiva 2004/35, și în special articolul 2 punctul 1 litera (b) din aceasta, trebuie interpretată în sensul că se opune unei dispoziții de drept național care exclude ca o daună care are efecte negative grave asupra stării ecologice, chimice sau cantitative ori asupra potențialului ecologic al apelor în cauză să fie calificată drept „daună adusă mediului” în cazul în care această daună este acoperită de o autorizație eliberată în aplicarea acestui drept.
- 27 Instanța națională consideră că reiese din dispozițiile dreptului național că daunele care rezultă dintr-o activitate autorizată în conformitate cu WRG nu pot fiificate drept daune aduse mediului în sensul directivei menționate. Ea ridică problema conformității unor asemenea dispoziții cu articolul 2 punctul 1 litera (b) din aceeași directivă, al cărui enunț face trimitere la articolul 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60.
- 28 Or, articolul 2 punctul 1 litera (b) din Directiva 2004/35 nu prevede, în ceea ce privește daunele acoperite de o autorizație, o excepție generală, astfel încât acestea din urmă nu ar intra sub incidența noțiunii „daune aduse mediului”. Această dispoziție prevede doar o derogare privind efectele negative pentru care se aplică articolul 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60.
- 29 Această din urmă dispoziție prevede că statele membre nu încalcă dispozițiile directivei menționate în cazul în care nu reușesc să obțină o stare bună a apelor subterane, o stare ecologică bună sau, acolo unde este cazul, un potențial ecologic bun sau nu reușesc să prevină deteriorarea stării unui corp de apă de suprafață sau subterană ca urmare a unor noi modificări ale caracteristicilor fizice ale corpului de apă de suprafață sau a schimbării nivelului corpurilor de apă subterană. De asemenea, nicio încălcare nu poate fi reținută în sarcina statelor membre atunci când nu reușesc să prevină deteriorarea stării unui corp de apă de suprafață de la foarte bună la bună, ca urmare a desfășurării unor noi activități de dezvoltare umană durabilă.
- 30 Aplicarea acestei derogări presupune ca condițiile prevăzute la articolul 4 alineatul (7) literele (a)-(d) din aceeași directivă să fie îndeplinite (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 septembrie 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias și alții, C-43/10, EU:C:2012:560, punctul 67, precum și Hotărârea din 4 mai 2016, Comisia/Austria, C-346/14, EU:C:2016:322, punctele 65 și 66).
- 31 Desigur, statele membre sunt obligate să refuze autorizarea proiectelor de natură să conducă la deteriorarea stării corpurilor de apă, cu excepția cazului în care se consideră că aceste proiecte intră sub incidența derogării prevăzute la articolul 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iulie 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, punctul 50).
- 32 Această dispoziție nu are ca obiect doar proiectele supuse autorizării. Astfel, ea vizează orice ipoteză de degradare a corpurilor de apă, cauzată sau nu de o instalație, și prevede cazurile în care, în fața unei asemenea degradări, statele membre sunt totuși scutite de a acționa. Rezultă de aici că această dispoziție nu are efect în ceea ce privește noțiunea însăși de daună adusă mediului.
- 33 Asemenea constatări sunt importante în special în cauza principală, în care autorizația de exploatare a instalației în cauză este anterioară Directivei 2000/60, iar acordarea sa nu era, așadar, la acel moment, condiționată de respectarea celor patru criterii cumulative de la articolul 4 alineatul (7) literele (a)-(d) din directiva menționată. Mai mult, din dosarul prezentat Curții reiese că fluctuațiile nivelului cursului de apă, cărora le este imputată o mortalitate foarte ridicată a peștilor, ar rezulta din funcționarea normală a instalației autorizate.

34 Rezultă din ansamblul considerațiilor care precedă că trebuie să se răspundă la a treia întrebare că Directiva 2004/35, și în special articolul 2 punctul 1 litera (b) din aceasta, trebuie interpretată în sensul că se opune unei dispoziții de drept național care exclude, în manieră generală și automată, ca o daună care are efecte negative grave asupra stării ecologice, chimice sau cantitative ori asupra potențialului ecologic al apelor în cauză să fie calificată drept „daună adusă mediului” ca urmare a simplului fapt că este acoperită de o autorizație eliberată în aplicarea acestui drept.

Cu privire la a patra întrebare

35 Prin intermediul celei de a patra întrebări, care trebuie examinată în al treilea rând, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, în ipoteza în care o autorizație a fost eliberată în aplicarea dispozițiilor naționale fără examinarea respectării condițiilor enunțate la articolul 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60, instanța menționată trebuie să verifice ea însăși dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în această dispoziție pentru a determina existența unei daune aduse mediului în sensul articolului 2 punctul 1 litera (b) din Directiva 2004/35.

36 Este necesar, în această privință, să se amintească faptul că, dacă un proiect poate cauza efecte negative pentru apă, acesta poate fi autorizat numai dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 4 alineatul (7) literele (a)-(d) din această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 mai 2016, Comisia/Austria, C-346/14, EU:C:2016:322, punctul 65).

37 Pentru a determina dacă un proiect a fost autorizat fără a încălca Directiva 2000/60, o instanță poate controla respectarea de către autoritatea care a eliberat autorizația a condițiilor prevăzute la articolul 4 alineatul (7) literele (a)-(d) din această directivă verificând dacă, în primul rând, au fost luate toate măsurile practice pentru a atenua impactul negativ al acestor activități asupra stării corpului de apă în cauză, dacă, în al doilea rând, rațiunile aflate la baza activităților respective au fost indicate și motivate explicit, dacă, în al treilea rând, aceleași activități corespund unui interes public major și/sau dacă beneficiile pentru mediu și pentru societate care sunt legate de realizarea obiectivelor enunțate la articolul 4 alineatul (1) din aceeași directivă sunt mai mici decât beneficiile pentru sănătatea umană, pentru menținerea securității persoanelor sau pentru dezvoltarea durabilă care ar rezulta din punerea în aplicare a acestora și dacă, în al patrulea rând, din motive de fezabilitate tehnică sau de costuri disproporționate, obiectivele benefice urmărite nu pot fi realizate prin mijloace care ar constitui o opțiune mult mai bună din punct de vedere ecologic (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 septembrie 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias și alții, C-43/10, EU:C:2012:560, punctul 67).

38 Cu toate acestea, dacă, așa cum este cazul în cauza principală, autoritatea națională competentă a eliberat autorizația fără să fi examinat respectarea condițiilor enunțate la articolul 4 alineatul (7) literele (a)-(d) din Directiva 2000/60, instanța națională nu este obligată să examineze ea însăși respectarea condițiilor prevăzute la articolul menționat și se poate limita să constate nelegalitatea actului atacat.

39 Astfel, obligația de a controla că sunt îndeplinite condițiile enumerate la articolul 4 alineatul (7) literele (a)-(d) din Directiva 2000/60 revine autorităților naționale competente să autorizeze un proiect, înainte de a elibera o asemenea autorizație, fără a aduce atingere unui eventual control jurisdicțional. În schimb, dreptul Uniunii nu obligă nicidecum instanțele naționale să se substituie autorității competente examinând ele însele condițiile menționate atunci când această autoritate a eliberat autorizația fără să fi efectuat examinarea respectivă.

40 Rezultă din considerațiile care precedă că trebuie să se răspundă la cea de a patra întrebare că, în ipoteza în care o autorizație a fost eliberată în aplicarea dispozițiilor naționale fără examinarea condițiilor enunțate la articolul 4 alineatul (7) literele (a)-(d) din Directiva 2000/60, o instanță

națională nu este obligată să verifice ea însăși dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în această dispoziție pentru a determina existența unei daune aduse mediului în sensul articolului 2 punctul 1 litera (b) din Directiva 2004/35.

Cu privire la a doua întrebare

- 41 Prin intermediul celei de a doua întrebări, care trebuie examinată în ultimul rând, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolele 12 și 13 din Directiva 2004/35 trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții de drept național, precum cea în discuție în litigiul principal, care nu permite titularilor de drepturi de pescuit să angajeze o procedură de revizuire cu privire la o daună adusă mediului, în sensul articolului 2 punctul 1 litera (b) din această directivă.
- 42 În opinia instanței de trimitere, articolul 11 alineatul (1) din B-UHG prevede că persoanele fizice sau juridice ale căror drepturi pot fi atinse prin daune aduse mediului înconjurător pot solicita autorităților administrative competente să adopte măsuri de natură să pună capăt acestora. Articolul 11 alineatul (2) al doilea paragraf din B-UHG precizează, în ceea ce privește apa, că pot fi invocate „drepturile existente în sensul articolului 12 alineatul (2) din WRG”, fără a menționa dreptul de pescuit. Instanța de trimitere explică faptul că o interpretare literală a acestor articole se opune ca titularii dreptului de pescuit să formuleze o plângere în materie de mediu în legătură cu daunele aduse dreptului lor de pescuit.
- 43 Guvernul austriac susține că faptul că titularii dreptului de pescuit nu sunt menționați expres la articolul 12 alineatul (2) din WRG, la care face trimitere articolul 11 alineatul (1) din B-UHG, ține de marja discreționară de care dispune în virtutea articolelor 12 și 13 din Directiva 2004/35.
- 44 Trebuie să se constate, în această privință, că articolul 12 din directiva menționată determină categoriile de persoane juridice sau fizice care au calitate pentru a prezenta observații în materie de daune aduse mediului. Aceste trei categorii sunt constituite din persoane afectate sau susceptibile să fie afectate de dauna adusă mediului sau care au un interes suficient în ceea ce privește luarea deciziilor în domeniul mediului privind dauna sau care invocă o atingere a unui drept, în cazul în care dreptul procedural administrativ al unui stat membru impune o astfel de condiție.
- 45 Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 72 din concluzii, textul articolului 12 alineatul (1) din Directiva 2004/35 enumeră trei categorii de persoane fizice sau juridice care, luate în mod separat și autonom, au calitate procesuală activă. El stabilește trei categorii distincte de persoane care pot iniția procedurile menționate la articolele 12 și 13 din această directivă.
- 46 Transpunerea completă și corectă a acestei directive impune ca aceste trei categorii de persoane să poată prezenta observații în materie de daune aduse mediului, să aibă dreptul să solicite autorității competente să ia măsuri în temeiul directivei menționate și, astfel, să poată angaja o procedură de revizuire la un tribunal sau la orice alt organism public competent, în conformitate cu articolele 12 și 13 din aceeași directivă.
- 47 Deși statele membre dispun de o marjă de apreciere pentru a determina ceea ce constituie un „interes suficient”, noțiune prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/35, sau o „atingere a unui drept”, noțiune prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (c) din această directivă, ele nu dispun de o astfel de marjă în ceea ce privește dreptul la o cale de atac al persoanelor afectate sau susceptibile să fie afectate de dauna adusă mediului, după cum decurge din articolul 12 alineatul (1) litera (a) din directiva menționată.
- 48 Din modul de redactare a articolului 12 din Directiva 2004/35, rezultă că titularii dreptului de pescuit sunt susceptibili să aparțină celor trei categorii definite la articolul 12 alineatul (1) din această directivă. Or, din dosarul de care dispune Curtea reiese că aceștia nu pot, în virtutea dreptului național, să

angajeze o procedură de revizuire, în sensul articolului 13 din directiva menționată, cu privire la o daună adusă mediului în sensul articolului 2 punctul 1 litera (b) din aceeași directivă. Astfel, excluzând de la beneficiul dreptului la o cale de atac ansamblul titularilor de drepturi de pescuit, legislația națională privează de beneficiul acestui drept la o cale de atac un foarte mare număr de particulari susceptibili să aparțină uneia dintre cele trei categorii definite de articolul 12 din Directiva 2004/35.

- 49 O interpretare a dreptului național care ar priva ansamblul titularilor de drepturi de pescuit de dreptul de a angaja o procedură de revizuire ca urmare a unei daune aduse mediului care se traduce printr-o creștere a mortalității peștilor, chiar în condițiile în care sunt direct afectați de această daună, nu respectă domeniul de aplicare al articolelor 12 și 13 și este, astfel, incompatibilă cu directiva menționată.
- 50 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolele 12 și 13 din Directiva 2004/35 trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții de drept național precum cea în discuție în litigiul principal, care nu permite titularilor de drepturi de pescuit să angajeze o procedură de revizuire cu privire la o daună adusă mediului, în sensul articolului 2 punctul 1 litera (b) din această directivă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 51 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) **Articolul 17 din Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009, trebuie interpretat în sensul că, sub rezerva verificărilor care incumbă instanței de trimitere, directiva menționată se aplică *ratione temporis* daunelor aduse mediului care s-au produs ulterior datei de 30 aprilie 2007, dar care au fost cauzate de exploatarea unei instalații autorizate în conformitate cu reglementarea în domeniul apei și puse în funcțiune anterior acestei date.**
- 2) **Directiva 2004/35, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/31, și în special articolul 2 punctul 1 litera (b) din aceasta, trebuie interpretată în sensul că se opune unei dispoziții de drept național care exclude, în manieră generală și automată, ca o daună care are efecte negative grave asupra stării ecologice, chimice sau cantitative ori asupra potențialului ecologic al apelor în cauză să fie calificată drept „daună adusă mediului” ca urmare a simplului fapt că este acoperită de o autorizație eliberată în aplicarea acestui drept.**
- 3) **În ipoteza în care o autorizație a fost eliberată în aplicarea dispozițiilor naționale fără examinarea condițiilor enunțate la articolul 4 alineatul (7) literele (a)-(d) din Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei, o instanță națională nu este obligată să verifice ea însăși dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în această dispoziție pentru a determina existența unei daune aduse mediului în sensul articolului 2 punctul 1 litera (b) din Directiva 2004/35, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/31.**

- 4) **Articolele 12 și 13 din Directiva 2004/35, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/31, trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții de drept național precum cea în discuție în litigiul principal, care nu permite titularilor de drepturi de pescuit să angajeze o procedură de revizuire cu privire la o daună adusă mediului, în sensul articolului 2 punctul 1 litera (b) din directiva menționată.**

Semnături